

LIVE YOUR MYTH IN GREECE

Η ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΣΕΖΟΝ

Με την κρίση του '08, οι τηλεοράσεις δείχνουν πως όλη η οικονομία καταρρέει. Όλη? Όχι, υπάρχει η τουριστική βιομηχανία που αναπτύσσεται ραγδαία και αποτελεί την αιχμή της καπιταλιστικής ανάπτυξης. Η εργασιακή επισφάλεια των προηγούμενων χρόνων θεσμοθετείται και εντείνεται με τα μνημονιακά μέτρα. Η κατάρρευση των υπόλοιπων τομέων δημιουργεί μια τεράστια δεξαμενή ανέργων, η οποία έρχεται να απορροφηθεί από τον τουρισμό. Οι στρατιές αυτές των ανέργων έρχονται να καλύψουν τις χιλιάδες θέσεις εργασίας για ανειδίκευτους και επισφαλώς εργαζομένους στον τουρισμό, πάντα με γνώμονα τη μεγιστοποίηση του κέρδους και την ελαχιστοποίηση του κό-

στους. Οι χαμηλές απολαβές των εργαζομένων στον τουρισμό αποτελούν στρατηγικό στόχο των επιχειρήσεων του κλάδου. Έχουμε να κάνουμε δηλαδή με την πλήρη εντατικοποίηση της εργασίας, την έκλειψη των συλλογικών συμβάσεων και την καταστράτηγηση των εργασιακών δικαιωμάτων.

Η ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας στηρίζεται στην εκμετάλλευση εργαζομένων από πολλούς κλάδους. Δεν είναι μόνο οι εργαζόμενοι στις ξενοδοχειακές μονάδες και στον επισιτισμό, αλλά και αυτοί του κλάδου του εμπορίου, που είναι αντιμέτωποι με εντελώς ελαστικά ωράρια, με αποτέλεσμα η δουλειά την Κυριακή να θεωρείται αυτονόητη για τους μήνες που δι-

αρκεί η σεζόν. Επίσης, με την κατάρρευση του κλάδου των κατασκευών, οι εργαζόμενοι στην οικοδομή καταφέρνουν να βρουν δουλειά στον τομέα τους· κυρίως στην ανέγερση ή ανακαίνιση ξενοδοχείων και ενοικιαζόμενων δωματίων, τα οποία ξεφυτρώνουν παντού σαν τα μανιτάρια. Κι επειδή τ' αφεντικά θέλουν το έργο να παραδοθεί το γρηγορότερο δυνατόν, οι συνθήκες εργασίας είναι πολύ εντατικές και σε συνδυασμό με τα ελλειπή μέτρα ασφαλείας, οδηγούν σε αύξηση των εργατικών ατυχημάτων.

Το μεγαλύτερο μέρος των εργαζομένων της σεζόν είναι αυτοί στον τουρισμό (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα, κλπ) και στον επισιτισμό. Η κρατική πολιτική των τελευταίων χρόνων επιδείνωσε τις εργασιακές συνθήκες. Το πρώτο πλήγμα των εργαζομένων στα ξενοδοχεία ήταν η μείωση των μισθών τους στις συλλογικές συμβάσεις, ενώ πλέον ούτε αυτές τηρούνται μιας και πολλοί ξενοδόχοι αποχώρησαν από τα συλλογικά τους όργανα και επομένως δε δεσμεύονται από τις συλλογικές συμβάσεις. Στον κλάδο του επισιτισμού, όπου η καταστρατήγηση των εργασιακών δικαιωμάτων αποτελεί τον κανόνα, η κατάσταση είναι ακόμα χειρότερη, σε αντίθεση με τα ξενοδοχεία, που κατ' επίφαση τηρούνται τα νόμιμα. Η εργοδοτική τρομοκρατία υποχρεώνει τους εργαζόμενους να υπογράψουν συμβάσεις, οι οποίες δεν αντιστοιχούν στην πραγματικότητα. Πιο συγκεκριμένα, οι εργαζόμενοι φαίνεται να δουλεύουν μειωμένο ωράριο, ενώ στην πλειονότητά τους είναι σαφώς πλήρους ωραρίου, προκειμένου τ' αφεντικά να γλιτώσουν τα πρόστιμα του ΙΚΑ. Στους εν λόγω κλάδους οι εργαζόμενοι είναι κυρίως νέοι. Οι εργοδότες προτιμούν ανακυκλώσιμους νέους, επειδή συμβιβάζονται με μικρότερο μισθό προκειμένου να εισέλθουν στην αγορά εργασίας, αντέχουν να δουλεύουν χωρίς ρεπό για πολύ καιρό και είναι γενικών καθηκόντων. Οι περισσότεροι είναι μεταξύ 25 και 35 χρονών. Κατ' επέκταση, οι μεγαλύτεροι χάνουν τη δουλειά τους και μετατρέπονται σε μακροχρόνια ανέργους. Πολλές φορές οι κάτω των 25 ετών εμπίπτουν σε καθεστώς μαθητείας, γεγονός που συνεπάγεται εξαντλητικά ωράρια για 300-400€ το μήνα ή άμισθη εργασία. Οι εφεδρικές στρατιές ανέργων χρησιμοποιούνται εκβιαστικά από τ' αφεντικά, ενισχύοντας τον ενδοταξικό ανταγωνισμό και θέτοντας διαρκώς στο προσκήνιο το φόβο της επικείμενης απόλυσης. Το καθεστώς αυτό γίνεται ακόμα πιο έντονο στους "ενοικιαζόμενους" εργαζόμενους, οι οποίοι υπόκεινται σε διπλό αφεντικό και αποτελούν το πλέον αναλώσιμο εργατικό δυναμικό.

Στην τουριστική βιομηχανία τίποτα δεν πρέπει να χαλάσει την ψευδαίσθηση της αρμονί-

ας των διακοπών. Η εικόνα αυτή συντίθεται από εργαζομένους που στελεχώνουν το "προσκήνιο", όσο και το "παρασκήνιο" των επιχειρήσεων. Πρόκειται δηλαδή για εργαζόμενους, οι οποίοι καλύπτουν ορατά πόστα, για τα οποία συνήθως απαιτείται εξειδίκευση και σε κείνους που πρέπει να παραμείνουν αφανείς. Όπως και νά 'χει -είναι επιβεβλημένο- όλοι αυτοί μετά το πέρας της βάρδιάς τους να εξαφανιστούν από το οπτικό πεδίο των πελατών. Η αναψυχή των τουριστών στηρίζεται στην εξάντληση των εργαζομένων. Πιο συγκεκριμένα, έχουμε να κάνουμε με εξαντλητικά 8ωρα η ακόμα και 12ωρα, ενίοτε και χωρίς ρεπό για όσο διαρκεί η σεζόν. Η δουλειά χαρακτηρίζεται από ρευστότητα τόσο ως προς το ωράριο (σπαστά, κυλιόμενα, συνεχόμενα), όσο και ως προς τα ποιοτικά της χαρακτηριστικά (διαρκώς εναλλασσόμενα πόστα). Οι υπερωρίες είναι -τις περισσότερες φορές- απλήρωτες, γεγονός που επιμηκύνει την εργάσιμη μέρα. Στην πραγματικότητα δεν είναι δυνατή η διάκριση εργάσιμης με μη εργάσιμης ημέρας, αφού ο όποιος "ελεύθερος" χρόνος που απομένει μετά βίας φτάνει για την κάλυψη των βασικών αναγκών του εργαζόμενου (σίτιση και ύπνος).

Μιας και έγινε αναφορά στη σίτιση και τη στέγαση, ο τρόπος που καλύπτονται έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τις πολυτελείς παροχές που υπόσχονται στους τουρίστες τ' αφεντικά. Η διαμονή, όποτε παρέχεται, συνεπάγεται μικρά δωμάτια, απομακρυσμένα από τον τόπο εργασίας, ή αν βρίσκεται στο ίδιο μέρος είναι στα υπόγεια. Σε κάθε περίπτωση, τα δωμάτια είναι γεμάτα υγρασία και βράζουν από τη ζέστη αφού δεν έχουν κλιματισμό. Προκειμένου να γλιτώσουν οι επιχειρηματίες την επιπλέον οικονομική επιβάρυνση, προτιμούν να στοιβάζουν τους εργαζόμενους σε κοινά καταλύματα. Δεν είναι λίγες οι φορές που τα έξοδα της διαμονής αφαιρούνται από το μισθό των εργαζομένων. Επιπλέον, δε λείπουν οι περιπτώσεις όπως συνέβη πρόσφατα στην Μύκονο, όπου οι εργοδότες εξαπατούν τους εργαζόμενους, τάζοντάς τους ανθρώπινα καταλύματα, ενώ στην πραγματικότητα τους «πετούν» σε σκηνές στην παραλία ή σε άθλια κοντέινερ. Για όσο διαρκέσει η τουριστική περίοδος οι ξενοδόχοι θα εκμεταλλευτούν και το τελευταίο τετραγωνικό μέτρο του τελευταίου δωματίου, προκειμένου να εξασφαλίσουν μερικά ευρώ παραπάνω. Σε περίπτωση που δεν παρέχεται μέσο μεταφοράς προς τον τόπο εργασίας τους, οι εργαζόμενοι υποχρεούνται να καλύπτουν από την τσέπη τους τα έξοδα για τη μετακίνησή τους. Αναφορικά με τη σίτιση, είναι συνηθισμένο πια οι εργαζόμενοι να επιβαρύνονται και μ' αυτό το κόστος, αφού τα αφεντικά δεν τους παρέχουν ούτε

ένα πιάτο φαΐ. Όπως γίνεται φανερό από τα παραπάνω, οι πρακτικές αυτές αποτελούν μέρος της επίθεσης στο μισθό, συρρικνώνοντας τον.

Τα παραπάνω αποτελούν μερικά μόνο από τα τεχνάσματα των αφεντικών προκειμένου να μειώσουν το μισθό. Πολλές φορές οι εργοδότες υποβάλλουν τους εργαζόμενους σ' ένα ιδιότυπο μισθολογικό καθεστώς, όπου τα tips καλύπτουν ένα σεβαστό ποσοστό του μισθού τους, ο οποίος έχει ήδη υποστεί περικοπές. Στη δυστοπία που λέγεται σεζόν, δεν προκαλεί καμία έκπληξη η πρακτική της εργοδοσίας να μην καταβάλει μισθό και οι εργαζόμενοι να αμείβονται αποκλειστικά από τα tips. Συχνά τ' αφεντικά τσεπώνουν τα tips δίχως καμία τύψη. Το εργασιακό ξεζούμισμα συνεχίζεται με τη μη παροχή -των υποχρεωτικών από το νόμο- ρεπό. Η κατοχύρωση της άδειας και η άνοδος του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων, ως αποτέλεσμα των διεκδικήσεων του εργατικού κινήματος, αποτέλεσαν τη βάση της ύπαρξης του μαζικού τουρισμού. Κι η κατάληξη των διεκδικήσεων αυτών? Καθ' όλη τη διάρκεια της σεζόν οι εργαζόμενοι επιδίδονται στο κυνήγι του ρεπό, για μερικές στιγμές ξεκούρασης. Με άλλα λόγια, η τουριστική ανάπτυξη επιβαρύνει το εργατικό δυναμικό στο οποίο κι εξ' αρχής βασίστηκε. Το ρεπό αποτελεί μέσο πειθάρχησης των εργαζομένων, από τη στιγμή που τα αφεντικά θα το χρησιμοποιήσουν είτε ως επιβράβευση για όποιον εργαζόμενο ικανοποιεί όλες τους τις απαιτήσεις, είτε ως τιμωρία για όποιον δε συμμορφώνεται με αυτές, καθώς του δίνουν πολλά ρεπό το μήνα με αποτέλεσμα να χάνει μεροκάματα. Η ακατάπαυστη εργασία συνεπάγεται την πλήρη καταπόνηση των εργαζομένων με αποτέλεσμα την αύξηση των εργατικών ατυχημάτων.

Η εργαλειοποίηση των σωμάτων των εργαζομένων αποτελεί πάγια τακτική της εργοδοσίας. Τα σώματα κατηγοριοποιούνται σε θελκτικά ή μη, ανθεκτικά ή όχι άλλο, το καθένα με το δικό του ρόλο στην καλοκουρδισμένη μηχανή του τουρισμού. Το κεφάλαιο επιφυλάσσει διαφορετική μεταχείριση για τον κάθε εργαζόμενο ανάλογα το φύλο, τη φυλή, την ηλικία του ή την έκφραση της σεξουαλικότητας του. Τα νεανικά γυναικεία, όσο και αντρικά σώματα επιλέγονται για πόστα που έχουν άμεση συναναστροφή με τον πελάτη, μέσα από μια διαδικασία σεξουαλικοποίησης και αντικειμενοποίησης τους. Την ίδια στιγμή, οι μετανάστες παραμένουν επιμελώς στην αφάνεια (μαύρη κι αδήλωτη εργασία), αφού επιλέγονται αποκλειστικά για πόστα όπως λάντζα ή καθαριότητα. Έτσι, τα ταλαιπωρημένα σώματα τους δεν επιβαρύνουν την ανάλαφρη ατμόσφαιρα των δικακτών. Επιπρόσθετα, οι άνω των 40 ετών δεν

προτιμώνται για τη στελέχωση θέσεων στον επισιτισμό και στα ξενοδοχεία, αφού τα νεανικά σώματα αποδεικνύονται ανθεκτικότερα ως προς την εξαντλητική φύση αυτής της εργασίας. Όσον αφορά τα σώματα εκείνα που η έκφραση της σεξουαλικότητας ή του φύλου τους παρεκκλίνει από τα ετεροκανονιστικά πρότυπα, η επιχείρηση φροντίζει να τα κρατά στο περιθώριο για να μην προσβληθούν τα "χρηστά ήθη".

Οι συνθήκες στον τουρισμό-επισιτισμό οδηγούν περισσότερο στον κατακερματισμό της εργατικής τάξης, παρά στην ενότητά της στη βάση των εργατικών διεκδικήσεων. Ο κατακερματισμός αυτός ξεκινάει από τη διάσπαση της εργατικής τάξης σε μια πληθώρα κλάδων διαφορετικών συνθηκών και συμφερόντων και καταλήγει στην πλήρη εξατομίκευση των εργαζομένων, καθιστώντας σχεδόν αδύνατη την όποια προοπτική συλλογικού αγώνα. Λόγω του μεγέθους των περισσότερων επιχειρήσεων (μικρές και μεσαίες) δεν είναι εύκολο να βρεθούν 21 μέλη προκειμένου να συσταθεί ένα σωματείο. Απ' την άλλη, οι διαστάσεις της τουριστικής βιομηχανίας δυσχεραίνουν την επικοινωνία, όσο και τη δικτύωση των εργαζομένων ακόμη και του ίδιου κλάδου. Οι μισθολογικές διαβαθμίσεις μεταξύ των εργαζομένων, οι οποίες σχετίζονται με τη μονιμότητα ή την εποχικότητά τους, δημιουργούν εντάσεις και ανταγωνισμούς μεταξύ τους, με αποτέλεσμα να λειτουργούν αποτρεπτικά στην όποια συλλογικοποίησή τους.

Η ίδια η φύση της δουλειάς της σεζόν είναι εφήμερη. Συνεπώς το προσωπικό εναλλάσσεται διαρκώς με αποτέλεσμα να μην μπορεί να αναπτυχθεί η αίσθηση της ενότητας μεταξύ των εργαζομένων, ώστε να φτάσουν στο επίπεδο των συλλογικών απαιτήσεων. Η συνθήκη αυτή ευνοεί τ' αφεντικά να επιβάλουν τους όρους τους χωρίς αντιστάσεις. Η σωματική και ψυχική κούραση των εργαζομένων σε συνδυασμό με τις απανωτές ήττες που υφίστανται, λόγω των διαρκών παραβιάσεων των εργασιακών τους δικαιωμάτων, δεν τους αφήνουν να δουν κάποια προοπτική θετικής έκβασης των συλλογικών αγώνων. Τα πόστα που αναλαμβάνουν οι εργαζόμενοι στον τουρισμό συνήθως δεν ταυτίζονται με τις μελλοντικές τους επαγγελματικές προσδοκίες, έτσι δεν μπαίνουν στον κόπο να αγωνιστούν για τη βελτίωση των συνθηκών του κλάδου τους. Ένα μέρος των εργαζομένων προσπαθεί να βελτιώσει τις συνθήκες εργασίας μόνο για τον εαυτό του. Η συλλογική δράση έχει δώσει τη θέση της στην ατομική ευελιξία. Η εξατομίκευση των εργαζομένων σε συνδυασμό με τον εντεινόμενο ενδοταξικό ανταγωνισμό, αξιοποιούνται πλήρως από την εργοδοσία προκειμένου ν' αυξήσει τα κέρδη της.

Η πολυμορφία και οι αντιφάσεις της εργατικής τάξης χρησιμοποιούνται εναντίον της από το κεφάλαιο. Ωστόσο, οι διαφορετικές αυτές εμπειρίες από την εργασία, οι οποίες συνθέτουν τις πολλαπλές ταυτότητες των εργαζομένων, μπορούν να λειτουργήσουν ως ανάχωμα απέναντι στην εργοδοτική τρομοκρατία. Η επικοινωνία και η διάδοση αυτών των εμπειριών οδηγεί στην κατανόηση των τρόπων της εκμετάλλευσης από τα αφεντικά και στη συνειδητοποίηση της κοινής θέσης των εργαζομένων, προωθώντας την οργάνωση των συλλογικών αντιστάσεων. Έτσι χτίζεται η ταξική συνείδηση, η αντίληψη δηλαδή, των εργαζομένων ως τάξης με πολλά διαφορετικά βιώματα, με κοινό σημείο την εκμετάλλευσή τους από τα αφεντικά. Η διακλαδική οργάνωση στους χώρους δουλειάς, μπορεί να προστατεύσει τους εργαζομένους από τις απειλητικές διαθέσεις των αφεντικών. Ενάντια στην καταστρατήγηση των εργασιακών δικαιωμάτων, ήρθε η ώρα για τους εργαζομένους να περάσουν στην αντεπίθεση. Η οργάνωση σε σωματεία βάσης μπορεί να εξασφαλίσει τη συλλογική διαπραγμάτευση των συνθηκών εργασίας με την εργοδοσία. Η οργάνωση σε διακλαδικές συνελεύσεις εργαζομένων, καθιστά εφικτή την έκφραση του συνόλου των εμπειριών από την εργασία, ώστε η αντίσταση ενάντια στην κοινή τους εκμετάλλευση να είναι αποτελεσματική.

ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΑΤΗΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΚΩΝ ΜΑΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΕΡΝΑΜΕ ΣΤΗΝ ΑΝΤΕΠΙΘΕΣΗ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΕ ΣΩΜΑΤΕΙΑ ΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΛΑΔΙΚΕΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙΣ

KURBET

ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ - ΑΝΕΡΓΩΝ

Η συνέλευση εργαζομένων-άνεργων Kurbet είναι ένα διακλαδικό εργατικό σχήμα που δημιουργήθηκε στην πόλη του Ηρακλείου Κρήτης, από άνεργους και εργαζόμενους κυρίως από τον κλάδο των υπηρεσιών. Βασική επιδίωξη του σχήματος είναι ο συντονισμός μεταξύ άνεργων και εργαζομένων από διαφορετικά επαγγέλματα, κλάδους και τομείς, με σκοπό την συλλογικοποίηση των εργασιακών αναγκών και τον κοινό αγώνα στο πεδίο της εργασίας.

Facebook: @syneleysi.Kurbet blog: syneleysikurbet.wordpress.com
mail: syneleysi.kurbet@gmail.com